C/2024/5923

2.10.2024

MNENJE EVROPSKE CENTRALNE BANKE

z dne 30. avgusta 2024

o predlogu uredbe o okviru za dostop do finančnih podatkov in spremembi uredb (EU) št. 1093/2010, (EU) št. 1094/2010, (EU) št. 1095/2010 in (EU) 2022/2554

(CON/2024/29)

(C/2024/5923)

Uvod in pravna podlaga

Evropska komisija je 28. junija 2023 sprejela predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o okviru za dostop do finančnih podatkov in spremembi uredb (EU) št. 1093/2010, (EU) št. 1094/2010, (EU) št. 1095/2010 in (EU) 2022/2554 ([1]) (v nadaljnjem besedilu: predlagana uredba). Evropska centralna banka (ECB) meni, da predlagana uredba sodi v okvir njene pristojnosti, zato je sklenila uveljaviti svojo pravico iz člena 127(4), drugi stavek, in člena 282(5) Pogodbe o delovanju Evropske unije, da o predlagani uredbi sprejme mnenje na lastno pobudo.

Pristojnost ECB, da poda mnenje, izhaja iz členov 127(4) in 282(5) Pogodbe o delovanju Evropske unije, saj predlagana uredba vsebuje določbe, ki vplivajo na naloge ECB, ki se nanašajo na bonitetni nadzor kreditnih institucij, v skladu s členom 127(6) Pogodbe. V skladu s prvim stavkom člena 17.5 Poslovnika Evropske centralne banke je to mnenje sprejel Svet ECB.

1. Splošne pripombe

1.1 Predlagana uredba je pomemben sestavni del evropske strategije za podatke ([2]). Cilj vzpostavitve trdnega pravnega okvira za upravljanje deljenja podatkov o strankah v finančnem sektorju, ki presega plačilne račune, je strankam, posameznim potrošnikom in podjetjem omogočiti dostop do individualno prilagojenih, podatkovno vodenih produktov in storitev, ki bolje zadovoljujejo njihove posebne potrebe. ECB pozdravlja cilj predlagane uredbe v zvezi z uvedbo okvira za dostop do podatkov o strankah in njihovo uporabo. To bi moralo spodbujati inovacije, povečati konkurenco pri finančnih storitvah in strankam omogočiti večji nadzor nad njihovimi finančnimi podatki. Predlog bi lahko prispeval tudi k razvoju unije kapitalskih trgov, saj bo ponudnike spodbudil, da bodo ponudili širši nabor storitev, ki so bolje prilagojene potrebam strank, in znižali nadomestila, ko bo trg postal konkurenčnejši.

1.2 Pristop v predlagani uredbi je osredotočen na stranke, saj se zagotavljajo orodja, ki omogočajo nadzor nad finančnimi podatki strank. Predlagana uredba tako strankam daje pravico zahtevati, da imetniki podatkov ([3]) podatke o strankah delijo z uporabniki podatkov ([4]) za namene in pod pogoji, ki jih stranke izrecno dovolijo ([5]), s čimer se zagotovi, da se podatki vedno delijo potem, ko da stranka za to dovoljenje. V ta namen predlagana uredba imetnikom podatkov nalaga obveznosti, da zagotovijo tak dostop ([6]) in strankam zagotovijo nadzorne strani za dovoljenja za dostop do finančnih podatkov ([7]), ki jim omogočajo spremljanje in upravljanje dovoljenj, ki so jih dale. Ta sklop pravil, ki je namenjen povečanju preglednosti in zaupanja strank v postopek deljenja podatkov, dopolnjujejo dodatni zaščitni ukrepi. Med njimi je zagotavljanje odgovornega ravnanja s podatki z omejitvijo, da lahko do podatkov o strankah dostopajo samo finančne institucije, ki so že prej prejele dovoljenje, in ponudniki storitev zagotavljanja finančnih informacij ([8]), ki bodo za to potrebovali dovoljenje kot nova kategorija ponudnikov storitev ([9]). Poleg tega morata Evropski bančni organ ter Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine na

([1]) COM(2023) 360 final.
([2]) COM(2020) 66 final.
([3]) Glej člen 3, točka 5, predlagane uredbe.
([4]) Glej člen 3, točka 6, predlagane uredbe.
([5]) Glej člen 3, točka 2, in člen 5 predlagane uredbe.
([6]) Glej člena 4 in 5 predlagane uredbe.
([7]) Glej člen 8 predlagane uredbe.
([8]) Glej člen 6 predlagane uredbe.
([9]) Glej člene 12 do 14 predlagane uredbe.

svojem področju v sodelovanju z Evropskim odborom za varstvo podatkov pripraviti smernice, ki bodo določale obseg uporabe podatkov, ki potrošnika ščiti pred nepošteno obravnavo ali tveganjem izključenosti ([10]). Predlagana uredba zahteva tudi standardizacijo podatkov o strankah ter določa zahteve za vzpostavitev in upravljanje shem za deljenje finančnih podatkov, da se deljenje podatkov racionalizira in zagotovijo enaki konkurenčni pogoji z vzpostavitvijo pogodbenega okvira za dostop, preglednost, nadomestila, odgovornost in reševanje sporov. Poleg tega predlagana uredba od pristojnih organov zahteva, da ocenijo skladnost s temi zahtevami glede upravljanja ([11]).

1.3 ECB ugotavlja, da lahko podatki o strankah, ki jih morajo imetniki podatkov na zahtevo stranke zagotoviti uporabnikom podatkov, vključujejo podatke o pogodbah za hipotekarne kredite, posojilih in računih, razen plačilnih računov, ter podatke, ki so del ocene kreditne sposobnosti podjetja, opravljene v okviru postopka odobritve posojila ali zahtevka za bonitetno oceno ([12]). Podatki, zbrani v skladu z Uredbo Evropske centralne banke (EU) 2016/867 (ECB/2016/13) ([13]) (v nadaljnjem besedilu: uredba AnaCredit), ki se izmenjajo s kreditnimi institucijami prek mehanizma povratnega toka informacij na podlagi člena 11 uredbe AnaCredit, se ne smejo nadalje deliti z uporabniki podatkov na podlagi členov 4 in 5 predlagane uredbe. Tako deljenje bi bilo v nasprotju s členom 11(1) uredbe AnaCredit, ki uporabo teh podatkov omejuje izključno na upravljanje kreditnega tveganja pri kreditnih institucijah in izboljšanje kakovosti informacij o kreditih, izrecno pa prepoveduje njihovo razkritje drugim osebam, razen v nekaterih omejenih okoliščinah. Zato bi ECB pozdravila izrecno izjavo v predlagani uredbi, s katero bi pojasnili, da so podatki, ki se izmenjujejo s kreditnimi institucijami prek mehanizma povratnega toka na podlagi člena 11(1) uredbe AnaCredit, izvzeti iz deljenja s strankami ali uporabniki podatkov na podlagi členov 4 in 5 predlagane uredbe.

1.4 Predlagana uredba od držav članic zahteva, da imenujejo pristojne organe, ki bodo odgovorni za opravljanje nalog in dolžnosti iz predlagane uredbe ([14]). Kar zadeva finančne institucije, so v predlagani uredbi kot pristojni organi opredeljeni tisti iz člena 46 Uredbe (EU) 2022/2554 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]) ([16]). Pristojni organi morajo zagotoviti izpolnjevanje obveznosti iz predlagane uredbe v skladu s pooblastili, danimi s predlagano uredbo in ustreznimi pravnimi akti iz člena 46 Uredbe (EU) 2022/2554 ([17]), ki določa, da mora izpolnjevanje zahtev iz navedene uredbe za kreditne institucije, razvrščene kot pomembne v skladu s členom 6(4) Uredbe Sveta (EU) št. 1024/2013 ([18]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o EMN), zagotavljati ECB v skladu s pooblastili in nalogami, prenesenimi z uredbo o EMN ([19]). Bistveno je opozoriti, da se Uredba (EU) 2022/2554 osredotoča na operativno odpornost, medtem ko se predlagana uredba osredotoča predvsem na varstvo potrošnikov, zaradi te razlike pa bodo morda potrebne različne pristojnosti.

1.5 Glede na navedeno bi bilo treba pojasniti vlogo ECB po predlagani uredbi z vidika njene pristojnosti za bonitetni nadzor (glej odstavek 2).

2. **Pojasnilo o nadzorni pristojnosti ECB**

2.1 Predlagana uredba določa, da ECB nadzoruje, ali pomembne kreditne institucije izpolnjujejo zahteve iz predlagane uredbe. ECB je zaskrbljena, ker predlagana uredba ECB dodeljuje nadzorniške naloge, ki niso bonitetne narave, temveč so povezane z varstvom potrošnikov. To ne bi bilo skladno s tem, da lahko Svet na podlagi člena 127(6) Pogodbe soglasno prenese na ECB le posebne naloge, ki se nanašajo na bonitetni nadzor. V skladu s tem je ECB z uredbo o EMN za namene bonitetnega nadzora dodeljena naloga zagotavljanja skladnosti pomembnih kreditnih

([10]) Glej člen 7 predlagane uredbe.
([11]) Glej člena 9 in 10 predlagane uredbe.
([12]) Glej člen 2(1), točki (a) in (f), ter člena 4 in 5 predlagane uredbe.
([13]) Uredba Evropske centralne banke (EU) 2016/867 z dne 18. maja 2016 o zbiranju podrobnih podatkov o kreditih in kreditnem tveganju (ECB/2016/13) (UL L 144, 1.6.2016, str. 44).
([14]) Glej člen 17(1) predlagane uredbe.
([15]) Uredba (EU) 2022/2554 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor in spremembi uredb (ES) št. 1060/2009, (EU) št. 648/2012, (EU) št. 600/2014, (EU) št. 909/2014 in (EU) 2016/1011 (UL L 333, 27.12.2022, str. 1).
([16]) Glej člen 17(4) predlagane uredbe.
([17]) Glej člen 17(4) predlagane uredbe.
([18]) Uredba Sveta (EU) št. 1024/2013 z dne 15. oktobra 2013 o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko (UL L 287, 29.10.2013, str. 63).
([19]) Glej člen 46, točka (a), Uredbe (EU) 2022/2554.

institucij z vsemi ustreznimi akti Unije, ki določajo, da morajo kreditne institucije med drugim vzpostaviti zanesljive postopke obvladovanja tveganj in mehanizme notranjih kontrol ([20]). Vloga bonitetnega nadzora, ki jo ima v zvezi s tem ECB, je omejena na zagotavljanje, da kreditne institucije izvajajo politike in procese za ocenjevanje in upravljanje izpostavljenosti bonitetnim tveganjem, vključno s tveganji, povezanimi z različnimi vidiki poslovnih modelov bank, upravljanjem in operativnim tveganjem. Te naloge so ECB dodeljene za zagotavljanje varnosti in trdnosti kreditnih institucij ter stabilnosti finančnega sistema ([21]). Zato se lahko ECB šteje za pristojni organ samo v obsegu, v katerem je to potrebno za opravljanje nalog, ki so nanjo prenesene s Pogodbo in uredbo o EMN ([22]).

2.2 Cilj predlagane uredbe je varstvo potrošnikov in ne zagotavljanje varnosti in trdnosti kreditnih institucij. Temu cilju sledi z (1) določitvijo pravil o deljenju finančnih podatkov stranke in dostopu do njih ter (2) prizadevanjem za to, da bodo ta pravila izpolnjevala zahteve in obveznosti, potrebne za večji nadzor in preglednost. Nadzor nad tem, ali pomembne kreditne institucije izpolnjujejo zahteve iz predlagane uredbe, torej ne spada na področje pristojnosti ECB za bonitetni nadzor v skladu s Pogodbo in uredbo o EMN. Ta ugotovitev je skladna z uvodno izjavo 28 uredbe o EMN, v kateri je pojasnjeno, da varstvo potrošnikov ni med nadzorniškimi nalogami, prenesenimi na ECB, in ostaja v pristojnosti nacionalnih organov. Zato bi bilo treba v besedilu predlagane uredbe nedvoumno pojasniti, da ECB ni imenovana za pristojni organ, ki bi mu bile zaupane naloge varstva potrošnikov ([23]), niti v vlogi konsolidacijskega nadzornika ([24]).

2.3 Kljub temu ECB poudarja, da je treba zagotoviti jasno pravno podlago za zagotovitev sodelovanja ([25]), tudi da se olajša izmenjava ustreznih informacij med ECB in pristojnimi organi, imenovanimi v skladu s predlagano uredbo. To je skladno z uvodno izjavo 29 uredbe o EMN, ki pravi, da bi morala ECB po potrebi v celoti sodelovati z nacionalnimi organi, ki so pristojni za zagotavljanje visoke ravni varstva potrošnikov.

2.4 Na podlagi tega ECB predlaga spremembo členov 3(4) in 17(4), člena 18(1), točka (b)(v), ter člena 26(1) predlagane uredbe, da se zagotovi, da bodo pristojnosti ECB v skladu s predlagano uredbo odražale naloge, ki so nanjo prenesene s Pogodbo in uredbo o EMN.

Kadar ECB priporoča, da se predlagana uredba spremeni, so konkretni predlogi sprememb besedila s pripadajočimi pojasnili navedeni v ločenem tehničnem delovnem dokumentu. Tehnični delovni dokument je dostopen v angleščini na spletišču EUR-Lex.

V Frankfurtu na Majni, 30. avgusta 2024

Predsednica ECB
Christine LAGARDE

([20]) Glej člen 4(1), točka (e), uredbe o EMN.
([21]) Glej uvodno izjavo 30 uredbe o EMN.
([22]) Ugotovitev, da se lahko ECB dodelijo le naloge bonitetnega nadzora, ne posega v možnost držav članic, da nadzorne naloge, določene v predlagani uredbi, dodelijo nacionalnim bonitetnim organom.
([23]) Glej odstavek 2 Mnenja Evropske centralne banke CON/2021/40 z dne 29. decembra 2021 o predlogu uredbe o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci (UL C 115, 11.3.2022, str. 5).
([24]) Glej člen 18(1), točka (b)(v), predlagane uredbe.
([25]) Glej odstavek 3 Mnenja Evropske centralne banke CON/2022/4 z dne 16. februarja 2022 o predlogu uredbe o ustanovitvi organa za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma (UL C 210, 25.5.2022, str. 5).